

Hjem > Promilleafgiftsfonden > 2014 > Førstekalvskøer > Mange kælvkvier bliver sat ud i første laktation

Mange kælvkvier bliver sat ud i første laktation

25 procent af alle danske kælvkvier når kun at kælte en gang, før de bliver sat ud af besætningen, men der er stor forskel mellem besætninger. Promilleafgiftsfonden for landbrug

Det viser en ny dataopgørelse, som har fulgt op på, hvordan det gik 377.000 kvier, som kælvde i årene 2009 og 2010.

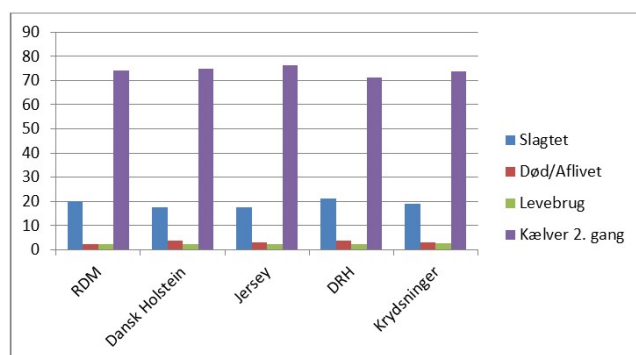
75 % af kvierne kælder mere end en gang i besætningen

Dataanalysen er lavet af AgroTech i samarbejde med SEGES, og hovedresultaterne for de fire malkeracer og krydsninger er vist i figur 1. Andelen af udsatte 1. kalvs køer er ens hos økologiske og konventionel besætninger, og figuren viser derfor udsætninger på tværs af produktionsformerne.

Figuren viser, at cirka 75 procent af kvierne når at kælte 2. gang. Udsætningerne i løbet af 1. laktation dækker, at knap 20 procent af 1. kalvs køerne bliver sendt til slagting, godt tre procent dør eller bliver aflivet, mens cirka to procent bliver solgt til levebrug i andre besætninger.

Der er kun små raceforskelle, og der er alene tendens til, at DRH udsætter lidt flere og Jersey lidt færre 1.kalvs køer.

Andelen af døde 1. kalvs køer er lavere i økologiske besætninger, og for hver død konventionel 1. kalvs ko dør der tilsvarende kun 0,8 økologisk.

Figur 1. Skæbnen for 1. kalvs køer på tværs af malkeracer årene 2009–2010. (AgroTech, 2012) (klik på figuren for stor udgave)

Mange årsager til udsætning

Landmandens indberettede årsager til slagting af 1. kalvs køer er vist i figur 2.

De væsentligste årsager til slagting er lav mælkeydelse (27 %), dårlig reproduction (22 %), yvereksterior (10 %) eller celletal (6 %), mens årsager som diverse sygdomme, temperament, malketid m.v. hver især dækker under femprocent af udsætningerne.

De vigtigste sygdomme bag udsætning til slagting af 1. kalvs køer er celletal/mastitis, klov- og lemmelidelser, ParaTb og stofskifte- og fordøjelsessygdomme.

Figur 2. Årsager til slagting af 1.kalvs køer i løbet af 1. laktation (klik på figuren for stor udgave)

Godt tre procent af 1. kalvs køerne dør eller bliver aflivet i løbet af første laktationen, og den væsentligste årsag er uheld/tilskadekomst, ligesom der sker aflivninger i forbindelse med klov- og lemmelidelser, stofskifte- og fordøjelselidelser eller "andre sygdomme". Desuden er der også en stor del, hvor årsagen til død er angivet til ukendt/andet.

Risikoen for at dø/blive aflivet er størst tidligt i laktationen

Risikoen for at en 1. kalvs ko dør eller bliver aflivet er størst lige efter kælvning og særlig høj de første 10 dage efter kælvning. Udsætning de første to uger efter kælvning viste stor sammenhæng til, om kvien havde været igennem en vanskelig kælvning. Et vanskeligt kælvningsforløb og en dødfødt kalv er den mest betydende årsag til, at 1. kalvs køer dør tidligt i laktationen.

Når 1. kalvs køen er 60 dage efter kælvning, er risikoen for at dø eller blive aflivet på et stabilt lavt niveau. Risikoen for udsætning til slagting stiger igen, når køerne når 3–400 dage efter kælvning og 47 % af køerne, som slagtes efter 300 dage, bliver sat ud på grund af reproduktionsproblemer (ikke drægtige køer).

Dataanalysen så også på, om kvier, der var flyttet i perioden frem mod kælvning, var særligt udsatte. Og det var der ikke noget, som tyder på.

Størstedelen af de flyttede kvier kommer oprindelig fra en besætning ejet af samme ejer, hvilket tyder på, at de har været på kviehotel eller er blevet opdrættet på en anden ejendom ejet af samme ejer.

Stor variation mellem besætninger

Der er stor forskel på, hvordan 1. kalvs køerne klarer sig i de enkelte besætninger.

Tabel 1 viser fordelingen af udsætningsrater mellem besætninger som fraktiler.

I de bedste 10 procent af besætningerne får 86 procent af kvierne anden kalv i besætningen, mens det i den anden ende af skalaen kun er 68 procent af kvierne, der når frem til anden kælvning

Tabel 1. Fordeling af besætninger (fraktiler) med hensyn til udsætning af kvier i 1. laktation

Fordeling	Kælver 2. gang, %
10 % fraktil	67,9
25 % fraktil	72,9
50 % fraktil	78,1
75 % fraktil	82,5
90 % fraktil	86,0

Besætninger, hvor en høj andel af kvierne kælder anden gang, er karakteriseret ved god sundhed, høj ydelse, god reproduktion og færre indkøbte dyr. Samtidig har store besætninger en lavere udsætning af 1. kalvs køer i første laktation.

Besætninger, hvor der dør flere kvier end gennemsnittet, er karakteriseret ved stor andel dødfødte kalve, flere fordøjelses- og stofskiftelidelser samt en lille ydelsesstigning fra 1. til 3. laktation. Også en række reproduktionsnøgletal og andre parametre, der tyder på dårlig management, hang sammen med antal døde 1. kalvs køer.